

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](#)

A

EPIST. XXX.

MORTI parari nos debere, & robur in eam sumere, ab exemplo Aufidij Bassi: qui senex libenter audit de ea, & loquitur, & rationibus adstruit, non timendam. Obiter iste aliisque.

BASSVM Aufidium, virum optimum, vidi quassum, ætati obluctantem. Sed iam plus illum degrauat, quam quod possit attolli. Magno senectus & vniuerso pondere incubuit. Scis illum semper infirmi corporis & exhausti fuisse: diu illud continuuit, & ut verius dicam, * concinnavit. subito defecit. Que in modum in naue qua sentiam trahit, vni rimæ aut alteri obssistitur: vbi plurimis locis laxati ceperit & cedere, sic curri non potest nauigio dehiscenti: ita in senili corpore aliquatenus imbecillitas sustineri & fulciri potest. vbi tamquam in putri ædificio omnis iunctura diducitur, & dum alia excipitur, alia discinditur: circumspicendum est, quomodo exeat. Bassus tamen noster alacer animo est: ³ hoc philosophia præstat, in quocumque corporis habitu forte, in conspectu mortis hilarem latuinq; nec deficiente, ⁴ quamvis deficiat. Magnus gubernator & scissio nauigat velo, & ⁵ si exarmavit, tamen reliquias nauigij aptat ad cursum. Hoc facit Bassus noster: & eo animo vultuque finem suum spectat, quo alienum spectare, nimis securi esse putares. Magna res est hæc, Lucili, & diu discenda, cum aduentat hora illa ineuitabilis, æquo animo abire. Alia genera mortis, spei mixta sunt. Definit morbus, incendium extinguitur, ruina quos videbatur oppressura ⁶ depositus; mare quos hauserat, eadem vi quâ sorbebat, eiecit incolumes; gladium miles ab ipsâ perituri ceruice reuocavit: nihil habet quod speret, quem senectus ducit ad mortem. huic vni intercedi non potest. Nullo genere homines mollius moriuntur, sed nec diutius. **C**Bassus noster videtur mihi ⁷ prosequi se, & ⁸ componere, & viuere tamquam superstes sibi, & sapienter ferre ⁹ discidium sui. Nam de morte multa loquitur, & id agit sedulò, ut nobis persuadeat, si quid incommodi aut metus in hoc negotio est, morientis vi- tium esse, non mortis: nec magis in ipsâ quidquam esse molestia, quam post ipsam. Tam demens autem est qui timet quod non est passurus, quam qui timet quod non est sensurus. An quisquam hoc futurū credit, ut per quam nihil sentitur, et sentiatur? Ergo, inquit, mors adeò extra omne malum est, ut sit extra omnem malorum metum. Hæc ego scio & sepe dicta, & sepe dicenda, sed neque cum legeré, æquè mili profuerunt: neque cum audirem, his dicentibus, qui negabant timenda à quorum metu aberant. Hic vero pluri-

EPIST. XXX. 1. BASSVM AUFIDIVM.] Illum, opinor, qui Historias scripsit, & quidem bellum Civilis. Colligas ex Suatoria VI. apud Senecam. vbi eius de morte Ciceronis fragmentum. Sed & belli Germanici scripsisse, & in iis Sallustij velocitatem expressisse, Fabius tradit. Plinius item minor nominat, & aunculum addit suum scripsisse. A fine Aufidij Bassi (vbi ille desit) libros trigintavnum: lib. IIII. epist. V. De isto igitur, an magis de filio eius, iam noster.

2. CONCINNAT.] Quasi construxit, & diffluens iunxit. In Plauto ea significatio, & Glossa: Συρουδα, ζουαι, Concinno.

3. HOC PHILOSOPHIA.] Meus liber, hunc philosophia. Nempe animum: & tunc continuando legeris, præstat in quocumque.

4. QUAMVIS DEFICIAT.] Scripti, deficiatur. Fortasse: deficiat. Ut magnus.

5. SI EXARMAVIT.] Absoluè sic dictum: nec

semere mutem. Tamen libri vacillant, & quidam ex- atmat, aut exarmetur: meorum unus, ut & Erasmi, si exarmauerit eum tempestas. Vulgatum si tenemus, patiendi tamen significacione capiemus. ut in Consol. ad Heluiam, cap. vlt. Exarmata naui, naufragium suum spectantem. Hoc est, an his fractis verudentibus, anchoris, velis: que sunt nauium armamenta.

6. DEPOSUIT.] Sine noxa, & velut manu collocavit. Simile in epist. XIIII. Incendium ad fugam patuit, quosdam molliter ruina depositus.

7. PROSEQVI SE.] Tamquam in funere.

8. COMPORERE.] In lectulo, aut rogo. Horatius: Omnes composui felices.

9. DISCIDIVM SVI.] A Mureto est, nec dispi- ceat. Libri tamen omnes, desiderium, quod item in mortuis valet, quos superstites feliciter desiderant. Omnis autem hic sermo, tamquam Bassus post Bassum vivat.

plurimum auctoritatis habuit, cum loqueretur de morte vicinâ. Dicam enim quid sentiam. Puto etiam fortiorum eum esse, qui in ipsâ morte est, quam qui circa mortem est.
 10. Mors enim admota, etiam imperitis animum dedit, non vitandi ineuitabilia. Sic gladiator torâ pugnâ timidissimus ¹¹ iugulum aduersario præstat, & errantem gladium sibi attemperat. At illa quæ in propinquuo est, utique ventura, desiderat lentam animi firmitatem: quæ est rarior, nec potest nisi a sapiente præstari. Libentissimè itaque illum audiebam, quasi ferentem de morte sententiam, & qualis esset eius natura, velut proprius inspectæ, indicantem. Plus, ut puto, fidei haberet apud te, plus ponderis, si quis reuixisset, & in morte nihil malo esse narraret expertus. Accessus mortis quam perturbationem afferat, optimè hi tibi dicent, qui secundum illam steterunt, qui venientem & viderunt, ¹² & receperunt. Inter hos Bassum licet numeres, qui nos decipi noluit. is ait, tam stultum esse qui mortem timeat, quam qui senectutem. Nam quemadmodum senectus ¹³ adolescentiam sequitur, ita mors senectutem. Viuere noluit qui mori non vult. Vita enim cum exceptione mortis data est: ad hanc itur: quam ideo timere dementis est, quia certa exspectantur, dubia metuuntur. Mors necessitatem habet, æquam & inquietam. Quis queri potest, in eâ conditione se esse, in quâ nemo non est? prima enim pars æquitatis, est æqualitas. Sed nunc superuacuum est, naturæ caußam agere: quæ non aliam voluit legem nostram esse, quam suam, quidquid composuit, resoluit: & quidquid resoluit, componit iterum. Iam verò si cui contigit, ut illum senectus leniter emitteret, non repente auulsum vitæ, sed ¹⁴ minutatim subductum, ne ille gratias agere diis omnibus debet, quod satiatus ad requiem homini necessariam, lasso gratam, perductus est. Vides quodam optantes mortem, & quidem magis quam rogari solet vita. Nescio vrros existimem maiorem nobis animum dare: qui depositum mortem, an qui hilares eam quietique opperuntur, quoniam illud ex rabie interdum, ac repentinâ indignatione sit; hæc ex iudicio certo tranquillitas est. Venit aliquis ad mortem iratus morti: venientem nemo hilaris excipit, nisi qui se ad illam diu composuerat. Fateor ergo, ad hominem mihi carum, ex pluribus me caußis frequentius venisse, ut scirem an illum toties eumdem inuenire: numquid cum corporis viribus minueretur animi vigor. qui sic crescebat illi, quomodo manifestior notari solet agitorum lætitia, cum ¹⁵ septimo spatio palmae appropinquant. Dicebat quidem ille Epicuri preceptis obsequens, primum sperare se, nullum dolorem esse in illo extremo anhelitu: si tamen esset, habere aliquantulum in ipsâ breuitate solatij. Nullum enim dolorem longum esse, qui magnus est. Ceterum succursurum sibi etiam in ipsâ distractione animæ corporisque, si cum cruciatu id fieret, post illum dolorem se dolere non posse. Non dubitate autem fe, quin

10. MORS ENIM ADMOTA.] Pulcher hic locus, quem interpretetur & firmet simillimus Panegyrici, Theodosio dicti: Magno quidem, fateor, peccatoribus humanis, atque adeo maximo, lux amoris, intentus horrore est: sed quatenus aut ista optari potest, aut ille vitari. At si ultima supra caput steterit hora, & venerit dies numquam reverterurus, ac se confessa mors fuerit, non timentur extrema, cum certa sunt. Hinc reorum usque ad damnationem metus: postea attonitus stupor, & ex desperacione securitas, & ad locum supplicij, carnifice non trahente, properatio. Sunt diserta, & cum his annata certantia.

11. IVGVLM ADVERSARIO.] De hoc ritu nos in Saturnalibus lib. II.

12. ET RECEPERVNT.] Si receperunt, quomodo narrabunt & dicent? Imo, credo, vult eos qui proximi fuerunt, & tamen se receperunt, nobis de eâ loqui. Itaque sic legam. Meus liber, & reperunt: possis igitur, & repulerunt, aut, reiecerunt. Sed cùm recognito, quid si vult mortem receptam, et si non to-

tam? animo etiam & fidei receptam, ad eamque paratos esse?

13. ADOLESCENTIAM SEQVITVR.] Late, pro virili etiam etate: ut sepe.

14. MINUTATIM SVBDVCTVM.] Suprà hoc ^D verbi, in eâdem re, epist. XXVI. Pro sensu, Alexis poëta comicus, cum quidam senem eum vidisset, & agrè incidentem, Quid agis? interrogauit. Ille autem, καὶ γολὴ στοιχεῖον: Otiōse morior: id est, paullatim illuc eo, Stobæus Serm. CXV.

15. SEPTIMO SPATIO.] Notum in circu toties cucurrisse, & metam ambinisse. Comparat autem & Iuncus (apud Stobæum, De Senectute) pulchrè viam cum Curfu aut Navigatione. Senex enim emensus hoc grande pelagus, iussu gubernatoris ad portum appellit, & nau exit: aut in Stadio alibi peracto certamine, & coronam adeptus, Agonibus valedicit. At iuvenis in medio velut mari non affecetus navigationis terminum, quem votis toties definirat obiit: aut in Stadio adhuc currens, lapsus est, & sine coronâ eductus.

16. NEC

A se, quin senilis anima in primis labris esset, ¹⁶ nec magnâ vi distraheretur à corpore. Ignis qui valentem materiam occupauit, aquâ, & interdum ruinâ extinguedus est: ille qui alimentis deficitur, suâ sponte subsidit. Libenter hæc, mi Lucili, audio, non tamquam noua, sed tamquam in rem præsentem perductus. Quid ergo? non multos spectaui abrumptentes vitam? ego vero vidi: sed plus momenti apud me habent, qui ad mortem veniunt sine odio vita; & admittunt illam, non attrahunt. Illud quidem aiebat tormentum nostrâ nos sentire operâ, quod tunc trepidamus, cum propè à nobis esse credimus mortem. A quo enim non est, pafata omnibus locis, omnibusque momentis? Sed consideremus, inquit, tunc cum aliqua causa moriendi videtur accedere, quanto aliæ propiores sint quæ non timentur. Hostis alicui mortem minabatur: hanc eruditus occupauit. Si distinguere voluerimus causas metus nostri, inueniemus alias esse, alias videri. Non mortem timemus, sed cogitationem mortis: ab ipsâ enim semper tantumdem absimus. Ita si timenda mors est, semper timenda est. quod enim tempus morti exemptum est? Sed vereri debeo, ne tam longas epistolas peius quam mortem oderis: itaque finem facio. Tu tamen mortem ut numquam timeas, semper cogita.

E P I S T . X X X I.

ET vota, & iudicia vulgi, spernendum: ad verum bonum cundum est. id autem, Scientia rerum, per quam vera & falsa noscas; peritura & mansura. Exemplis illustrat.

AGNOSCO Lucilium meum, incipit quem promiserat exhibere. sequere illum impetum animi, quo ad optima quæque, calcatis popularibus bonis, ibas. Non desidero maiorem melioremque te fieri, quam moliebaris. Fundamenta tua multum loci occupauerunt. tantum effice, quantum conatus es: & illa quæ tecum in animo tulisti, træcta. Ad sumimam, sapiens eris, si clauseris aures, quibus ceram parum est obdere. Firmior spissamento opus est, quam vsum in sociis Vlixem fertur. Illa vox quæ timebatur, erat blanda, non tamen publica: at hæc quæ timenda est, non ex uno scopulo, sed ex omni terrarum parte circumsonat. Præteruechere itaque non vnum locum insidiosâ voluptate suspectum, sed omnes vrbes: surdum te amantissimis tui praesta. Bonis animo male precantur. & si vis esse felix, deos ora, ne quid tibi ex his quæ optantur eueniat. Non sunt ista bona, quæ in te isti volunt congeri: vnum bonum est, quod beatæ vita causa & firmamentum est, ¹ sibi fidere. Hoc autem contingere non potest, nisi contemptus est labor, & in eorum numero habitus, quæ neque bona sunt, neque mala. Fieri enim non potest, ut vna res modò mala sit, modò bona: modò leuis & preferenda, modò expaueccenda. Labor bonum non est, quid ergo est bonum? laboris ² contemptio. Itaque in vanum operosos culpauerim: rufus ad honesta nitentes, quanto magis incuberint, minusque sibi ³ vinci ac strigare permiserint, admirabor & clamabo, ⁴ Tanto melior

16. NEC MAGNA VI.] Non hercules. ac sographi, an Senecæ sint, ambigo: illius magis. cum Sophocle,

Σύρεται ταλαιπωρευόμενος:
Pulsu leui iacent vetusta corpora.

Sicut matura poma sponte cadunt, cruda auelluntur:
sic in iuene, aut senecte.

EPIST. XXXI. 1. SIBI FIDERE.] A se pendere, & ex se nascentibus bonis: externa omnia contemptus habere.

2. CONTEMPTIO.] Subiungit mens liber: id est, non curare, cum oportet labore subire. Glos-

3. VINCI AC STRIGARE.] Puto germanum esse, et si libri serè, vita confurgere. Quidam tamen ad illud praecant, Gulielmo Pelisserio eratum & adscribendum. Est autem Strigare, militare verbum, de equis qui in Strigâ casrorum consistunt, & quietescunt. Inde longius ductum, & quietes vel in via interquiescent, Strigare eos dicunt.

4. TANTO MELIOR.] Exclamandi laudandisque formula, ut epist. LXXI. Tanto melior, tanto felicior.

5. Et